

Motion till riksdagen 2019/20:3620

av **Oscar Sjöstedt m.fl. (SD)**

med anledning av prop. 2019/20:167 Extra ändringsbudget för 2020 – Stöd till hälso- och sjukvården, utbildningsinsatser och andra åtgärder med anledning av coronaviruset

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör analysera i vilken utsträckning karensavdraget fullt ut har avskaffats och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera hur de föreslagna ramförändringarna inom utgiftsområde 9 prioriteras för att rädda liv och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen avslår förslaget om ändrade ramar för utgiftsområde 1 och det föreslagna anslaget 8:1 Mediestöd.
4. Riksdagen avslår förslaget om ändrade ramar för utgiftsområde 15 i sådan utsträckning att det föreslagna anslaget 1:7 Studiestartsstöd avslås.
5. Riksdagen avslår delvis förslaget om ändrade ramar för utgiftsområde 17 i sådan utsträckning att det föreslagna anslaget 13:5 Insatser för den ideella sektorn ökas med 50 000 000 kronor.
6. Riksdagen avslår delvis förslaget om ändrade ramar för utgiftsområde 17 i sådan utsträckning att anslaget 14:1 Bidrag till folkbildningen avslås.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ges i uppdrag att utvärdera träffsäkerheten av den föreslagna modellen för bostadstillägg i förhållande till familjer med löneinkomstbortfall och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör utvärdera risken för att bostadsbidrag som har beviljats under den aktuella perioden återkrävs i händelse av att årsinkomsten höjs efter mottagarens återgång till arbete, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Sverigedemokraterna ställer sig till övervägande del positiva till regeringens proposition. En del andra avvåganden och prioriteringar hade dock varit rimliga och önskvärda.

Infrastruktur

Genomför satsningar för att säkerställa drift av regionala flygplatser

Satsningar på väg, järnväg och bredband är positivt. Vad gäller de generella förstärkningarna av infrastruktur hade det dock varit önskvärt att även inkludera satsningar på regionala och/eller kommunala flygplatser. Dessa är under enorm ekonomisk press i nuläget som ett resultat av en i princip hundra procentig minskning av verksamheten. Frågan är i någon mening huruvida detta är ett lokalt eller ett nationellt intresse och Sverigedemokraternas slutsats är att det är en nationell angelägenhet. Delvis utifrån ett näringslivsperspektiv men kanske desto mer utifrån ett generellt beredskapsperspektiv. Ambulanstransporter med flyg eller helikopter och brandbekämpningsförmåga är helt avhängigt de regionala flygplatserna. I ett vidare perspektiv gäller detta såklart även den militära kapaciteten; förmågan att försvara det svenska rikets territorium till luften är givetvis beroende av att JAS-planen kan lyfta och landa någonstans. En del av infrastruktursatsningarna borde därmed ha riktats som stöd till de regionala flygplatserna för att säkra deras ekonomiska överlevnad. Regeringens hittillsvarande besked att detta inte är en nationell angelägenhet är något oroväckande.

Sjuklön och karensavdrag

Avskaffa karensavdraget fullt ut och ge full sjukpenning från första dag

Vad gäller karensavdraget har Sverigedemokraterna ställt sig skarpt kritiska till att regeringen inte fullt ut genomfört det man har kommunicerat till allmänheten – att slopa karensavdraget. I praktiken har de anställda inte alls fått slopat karensavdrag. Beloppet som en anställd har kunnat erhålla för karensersättning har schabloniserats till 700 kronor före skatt, vilket innebär att de allra flesta löntagare får betydligt lägre ersättning under karensdagen än vad som motsvarar ordinarie sjuklön. Dessutom behöver den anställde retroaktivt och aktivt själv söka ersättningen från Försäkringskassan. Efter att många anställda känt sig lurade och kritiserat nivån på ersättning är det positivt att regeringen nu höjer ersättningen till 804 kronor, och det är inget vi avser att motsätta oss. Däremot är det Sverigedemokraternas ståndpunkt att åtgärder skyndsamt ska vidtas för att slopa karensavdraget fullt ut, så att sjuklön betalas ut redan från första sjukdagen under den tid som krisen råder. Arbetsgivaren ska kompenseras fullt ut för kostnaden snarast möjligt. Detta skulle innebära att ersättningen för höga sjuklönekostnader i anslaget 1:7 på sikt behöver stärkas ytterligare.

Att den som har symtom stannar hemma är den kanske viktigaste åtgärden för att minska smittspridningen. Genom att låta den enskilde bära delar av kostnaden för att åtgärden genomförs ökar risken för att fler kommer att gå till jobbet trots symtom.

Därför måste karensavdraget skopas fullt ut denna gången – på riktigt.

Bostadsbidrag

Säkerställ att bostadsbidraget går till barnfamiljer som drabbats av krisen

Bostadsbidraget är ett av de viktigaste instrumenten som idag finns för att stödja de barnfamiljer som har svag ekonomi. Tilläggsbidraget är avsett att möta behov för de hushåll som står utan inkomst eller som riskerar få en kraftigt försämrad inkomst med anledning av den ekonomiska kris som drabbat dem i samband med utbrottet av det nya coronaviruset. Vi välkomnar initiativet att stärka barnfamiljers ekonomi under krisen och motsätter oss inte tilläggsbidraget men det finns skäl att ifrågasätta träffsäkerheten.

Med anledning av tilläggets avsedda behov ställer vi oss frågande till en automatiserad utbetalning baserat på dem som har bostadsbidrag idag. Det är av administrativa skäl gynnsamt, men vi menar att träffsäkerheten för det föreslagna tillägget kan komma att slå fel. Utan vetskap om hushållet faktiskt fått försämrad ekonomi finns det all anledning att ifrågasätta tillvägagångssättet.

En betydande del av familjerna som tar emot bostadsbidrag och därmed får del av tillägget lever på ekonomiskt bistånd: 26 procent av de ensamstående och 42 procent av de sammanboende. Det gör att deras ekonomiska situation inte förbättras av tillägget. Enligt propositionen tillfaller cirka 23 procent av det budgeterade beloppet i stället kommunerna då det ekonomiska biståndet minskas med samma summa som tillägget. Ett system som mer motsvarar träffsäkerheten borde snabbutredas så att avsatta medel också på ett mer träffsäkert sätt kan nå de hushåll som har fått ett löneinkomstbortfall till följd av coronapandemin.

Återkräv inte bostadsbidrag för den som nyanställs

Vidare menar vi att tillägget även får en låg temporal träffsäkerhet. För att kunna ta del av tilläggsbidraget måste de familjer som inte redan har bostadsbidrag ansöka om det. Många hushåll som nu har en tydligt försämrad ekonomi, kan komma att avstå från att söka bostadsbidraget, än om behovet finns, då risken för återbetalning och ökad skuldsättning är överhängande när de eventuellt återgår till arbete. Bostadsbidrag som beviljas under perioden borde således undantas från återkrav för att på riktigt träffa de hushåll som drabbats av inkomstbortfall. Vidare anser vi att det tillfälliga bostadstilläggets träffsäkerhet bör utvärderas efter periodens utgång.

Samtidigt vet vi att många familjer som tar del av bostadsbidraget har en tuff ekonomisk situation, och inte sällan är det ensamstående föräldrar med hemmavarande barn. Tilläggsbidraget är således välkommet, men för att det inte ska slås ut av att andra bidrag minskas är vi av uppfattningen att bostadsbidraget generellt behöver stärkas långsiktigt och inte bara under krisen. Hyrestäckning, bostadsyta och inkomstnivå är delar i bostadsbidraget som behöver ses över utifrån rådande situation.

Äldreboenden

Prioritera insatser för att skydda äldre från smitta

Regeringen och Folkhälsomyndighetens strategi var att till varje pris skydda riskgrupperna från att smittas. Särskilt viktigt var det att hindra smittan från att komma in på landets äldreboenden. Man kan nu konstatera att man har misslyckats med det på ett katastrofalt sätt, där både personalen och de äldre har fått betala ett högt pris.

Smittan inom äldreomsorgen fortsätter att kräva dödsfall även om det minskar något. Regeringen bör särskilt rikta en del av den ökade ramen inom utgiftsområde 9 för att hindra fortsatt smittspridning inom äldreomsorgen och därmed rädda människoliv.

Mediastöd och kultur

Särbehandla inte medieföretag i förhållande till andra samhällsviktiga företag

Regeringen har – överlag – vidtagit ett antal tämligen kloka åtgärder i dessa kristider, även om man varit extremt senfärdig i vissa fall. Direktstödet till företag som drabbats av ett stort omsättningstapp är fortfarande inte på plats – ett direkt resultat av regeringens ovilja att stötta det privata näringslivet. I grunden är alla partier överens om att de krisåtgärder som nu vidtas ska finansieras genom högre statskulld. Samtidigt finns givetvis en förståelse för att det så småningom kommer en nota som på ett eller annat sätt ska betalas tillbaka. Antingen blir denna pandemi väldigt utdragen och staten kan inte fortsätta gå med underskott hur länge som helst för att stötta det privata näringslivet, alternativt – och förhoppningsvis – avtar pandemin, och samhällen, länder och inte minst ekonomin kan återgå till lite mer normala förhållanden, men med en högre statskulld. Om ambitionen är att statskulden ska återgå till ”pre-corona”-nivåer kommer ett antal mer eller mindre tuffa prioriteringar att behöva göras. Skattehöjningar inverkar menligt på tillväxten så utgiftsminskningar är då den främsta prioritet. Att i det läget öka ett särskilt riktat anslag till just mediabranschen med en halv miljard kronor framstår som minst sagt märkligt. De flesta branscher, kanske undantaget detaljhandeln och läkemedel, går igenom otroligt tuffa tider nu och överlag är de krisåtgärder som vidtagits brett riktade för att öka företagets möjlighet att överleva och slippa konkurs. Varför just mediabranschen (som också går igenom en utmanande period) ska ges ett särskilt stöd i form av ett ökat anslag men inte andra branscher framstår inte som helt genomtänkt. Mediabranschen har ju samma möjligheter som andra företag och på samma villkor att korttidspermittera personal, de har lägre arbetsgivaravgifter och – så småningom i alla fall – möjlighet att ansöka om omställningsstöd om de haft ett stort tapp i omsättningen. Det finns ingen uppenbar logik i att en särskild bransch ska särbehandlas, vare sig positivt eller negativt.

Sverigedemokraterna menar att framför allt den lokala journalistiken emellertid bäst hjälps genom att hitta nya tekniska lösningar och genom att medierna arbetar med att anpassa sitt utbud efter efterfrågan. Mediastödet är otidsenligt och behöver förändras från sin nuvarande skepnad. Sverigedemokraternas politik är därför att trappa ned driftstödet på fem år. Denna nedtrappning avser dock inte distributionsstödet och innovations- och

utvecklingsstödet eller stödet för lokal journalistik. I dessa synnerligen svåra tider kommer många att behöva göra uppoffringar för det allmännas bästa. Detta gäller naturligtvis även medie- och tidningsbranschen. När dessa, genom så kraftigt ökat stöd gör sig så beroende av staten riskerar dessutom deras oberoende på sikt att påverkas.

Tidningarnas vikande intäkter och minskade upplagor har inneburit att fler stora tidningar blivit berättigade till presstöd, vilket tillsammans med coronakrisen innebär att tidningsbranschens redan svåra ekonomiska situation har förvärrats genom kraftigt minskade annonsintäkter. Detta menar i vart fall regeringen som ökar anslaget permanent. Man anför att distributionen av tidningar behöver upprätthållas i hela landet bl.a. för att nå en äldre målgrupp som inte i lika hög utsträckning läser nyhetstidningar digitalt.

Regeringen har med denna ändringsbudget under coronakrisen tillfört totalt 700 miljoner kronor extra till mediestödet, som ska gå till olika utgifter/områden för att täcka de intäktsbortfall som föranletts av coronakrisen. Sverigedemokraterna anser att stöd för att täcka de s.k. vita fläckarna (50 miljoner kronor) för att stödja tidningsredaktioner på lands- och glesbygd är försvarbart. Det är ur en principiell synvinkel bra att de tillfälliga mediestöden breddas för att nå fler nyhetsmedier och se behovet av ett mångsidigt medielandskap. Vi anser dock, med hänvisning till tidigare resonemang, att de generella anslagshöjningarna är för generösa. Vi ser ett stort behov av att prioritera andra sårbara sektorer på kulturområdet som har svårare att ställa om under coronakrisen, såsom landets museer och kulturhistoriska besöksmål.

Sverigedemokraterna föreslår därför att ramförändringen i anslaget 8:1 under utgiftsområde 1 avslås.

Avslå mångmiljonstödet till illegala migranter

Anslaget till insatser för den ideella sektorn ökas med 100 000 000 kronor. Regeringens skäl till anslagsökningen är att under en kris kan ett stöd till civilsamhällets organisationer för utökad social och humanitär verksamhet göra stor nytta. Satsningen på 100 miljoner kronor för 2020 syftar till att stärka civilsamhället och ge organisationer möjlighet att skala upp sin verksamhet under krisen.

Satsningen är uppdelad i två delar. 50 miljoner kronor avsätts för sociala och humanitära insatser där det råder ett särskilt behov. Det kan t.ex. handla om insatser för personer i hemlöshet, papperslösa och andra människor i socialt utsatta situationer. 50 miljoner kronor avsätts för att motverka ensamhet hos äldre under virusutbrottet. Det kan t.ex. handla om uppsökande verksamhet på telefon för att bryta isolering, hjälp med digitala möten eller hjälp med matinköp.

Sverigedemokraterna tillstyrker 50 miljoner kronor för att motverka ensamhet hos äldre, men avstyrker övriga 50 miljoner kronor för insatser till bl.a. illegala invandrare, då det principiellt är fel att subventionera illegalt uppehälle i landet och därmed öka incitamenten att stanna för papperslösa, samt är otydligt hur mycket av de 50 miljoner kronorna som faktiskt skulle gå till andra grupper av hemlösa och socialt utsatta. Det bör regeringen i så fall först förtydliga och återkomma till riksdagen med.

Utbildning

Rikta satsningar för fler platser inom vårdutbildningar inom det ordinarie utbildningsväsendet

Regeringen föreslår en ökning av anslaget med 92 000 000 kronor för att bl.a. möta ett ökat behov av utbildning hos vuxna som behöver återkomma i arbete och för att tillgängliggöra studieförbundens arbetsmarknadsnära insatser på distans. Därefter har behovet av utbildning hos vuxna som behöver återkomma i arbete ökat. Regeringen bedömer att folkhögskolan bör tillföras ytterligare medel för fler platser på yrkesutbildningar på gymnasial och eftergymnasial nivå. De nya utbildningsplatserna bör särskilt riktas mot yrken inom vård och omsorg. Med tanke på de extraordinära omständigheterna till följd av utbrottet av det nya coronaviruset anser regeringen att staten bör stå för hela kostnaden för dessa platser och att ingen regional medfinansiering behövs.

Medel till folkbildningen för utbildningsinsatser för vuxna som behöver återkomma i arbete kan i rätt form vara lovvärda och rimliga, och tillskott för att möta och ställa om arbetskraft efter coronakrisen kan komma att behövas. Om så är fallet och i så fall i vilken omfattning är oklart, och tills regeringen tydligare redovisat behov och konsekvensanalys är vi kritiska till höjningen av stödet till folkbildningen. Vi anser att utbildningsinsatser främst bör hanteras inom ordinarie utbildningsväsende, i detta fall yrkeshögskolan och komvux. Regeringen behöver vidare tydligare redogöra för hur medlen ska användas för att vi ska kunna ställa oss bakom förslaget. Således avvisar vi regeringens förslag, men är beredda att utvärdera stöd och insatser utifrån coronakrisens följder. För att under dessa extraordinära åtgärder ändå tillfälligt öka utbildningsplatserna vid yrkesprogram för vård- och omsorgsyrken, förordar vi omfördelningar inom anslaget eller att medel för detta ändamål skjuts till från anslaget 14:3 Särskilda insatser inom Folkbildningen.

Hushåll med samhällets resurser

Vad gäller studiestartsstödet var Sverigedemokraterna negativa till detta, som i grunden är ett förtäckt försörjningsstöd, redan när det infördes. I vår budgetreservation från i höstas har vi också föreslagit att studiestartsstödet avskaffas som studiemedelsform. Studiestartsstödet är djupt orättvist eftersom ett fåtal elever väljs ut av kommunerna och får full ersättning för sina studier, medan andra får ta egna lån. Utvärderingar visar dessutom på magra resultat och att flera av mottagarna skulle ha studerat även utan erhållet bidrag. Studiemedelssystemet får enligt vår mening heller inte omvandlas till ännu ett integrationsprojekt. Vi vill understryka att det är studiemotivation, och inte gratis utbildning, som är främsta drivkraften för framgångsrika studier. Vi motsätter oss på dessa grunder regeringens förslag till ökat anslag för studiestartsstödet med 142 000 000 kronor.

Det ovanstående bör ges regeringen till känna.

Sverigedemokraterna ställer sig i övrigt bakom de i propositionen föreslagna åtgärderna.

Oscar Sjöstedt (SD)

Dennis Dioukarev (SD)

Charlotte Quensel (SD)